

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ Гідравлічні машини _____
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри _____ Гідравлічні машини _____
(назва кафедри)

_____ А. С. Роговий _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи теорії лопатевих гідромашин
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 14. Електрична інженерія _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 145 «Гідроенергетика» _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ «Гідроенергетика» _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка _____
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни Основи теорії лопатевих гідромашин
(назва дисципліни)

Розробники:

доцент, канд. техн. наук, доц.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Є. С. Крупа
(ініціали та прізвище)

_____ (посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

Гідравлічні машини

_____ (назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від « » _____ 20__ року № _

Завідувач кафедри Гідравлічні машини

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

А. С. Роговий
(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми	ПІБ Гаранта ОП	Підпис, дата
145. Гідроенергетика	Дранковський Віктор Едуардович	

Голова групи забезпечення спеціальності _____ Дранковський Віктор Едуардович _____
(ПІБ, підпис)

« » _____ 20__ року

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Голови груп забезпечення спеціальностей

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – ознайомлення студентів з теоретичними й експериментальними даними про кінематичні характеристики потоку в проточній частині лопатевих гідромашин, теорією взаємодії потоку з робочим колесом, методів проектування й аналізу лопатевих систем.

Компетентності: ФК 15 – Здатність застосовувати теоретичні методи для розрахунку інтегральних параметрів взаємодії течії з робочим колесом, для розрахунку проточної частини та аналізу кінематики потоку й втрат енергії в робочих органах лопатевих гідромашин.

Результати навчання: РН 15 – Знати основні поняття теорії робочого процесу, загальні залежності течії рідини в лопатевих системах, основні залежності, які відображають інтегральні параметри взаємодії потоку з робочим колесом, методи гідродинамічного розрахунку лопатевих систем.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Фізика	Основи САПР лопатевих гідромашин
Гідрогазодинаміка	Лопатеві гідромашини та передачі
Механіка в'язкої рідини	Гідромеханічне обладнання ГЕС та ГАЕС

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий кон- троль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	180/6	80	100	64	-	16	Р	2	-	+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає у семестрі 44,44 %.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни.				
1	Л	2	Основні завдання в області теорії лопатевих гідромашин. Роль дисципліни в системі фундаментальних знань за фахом «Гідроенергетика».	1-3
Тема 2. Принципові схеми проточних частин лопатевих гідромашин.				
2	Л	2	Загальна класифікація. Структурні схеми насоса, гідродвигуна й гідропередачі. Принципові схеми турбінної й насосної установок. Оборотно-гідромашини.	1-3
3	Л	2	Конструктивні схеми проточної частини лопатевих гідромашин. Призначення, пристрій й принцип дії робочих органів. Характеристика потоку в проточній частині насоса й гідротурбіни.	1-5
4	СР	6	Зміна питомої енергії й циркуляцій. Робоче колесо – основний орган лопатевої гідромашини. Зміна основних геометричних параметрів робочого колеса залежно від напору.	1-5
Тема 3. Кінематична характеристика потоку в робочому колесі.				
4	Л	2	Моделювання течії рідини в лопатевих системах. Поняття гідродинамічних решіток. Гідродинамічні решітки на поверхнях току. Види гідродинамічних решіток. Прямі решітки.	1-5
	СР	6	Геометричні й кінематичні параметри плоских прямих решіток профілів. Побудова трикутників швидкостей у прямих решітках, що рухається, турбінного і насосного типів.	1-5
5	Л	2	Циркуляція швидкості навколо профілю в решітках. Сили, які діють на профіль у прямій решітці, що рухається й не рухається.	1-3,7
	СР	8	Теорема Жуковського М.Е. про підйомну силу, що діє на профіль у решітках, що обтекаються потоком ідеальної нестисливої рідини. Кругові решітки профілів.	1-5
6	Л	2	Аналіз течії рідини в круговій решітці. Вихровий відносний рух у меж лопатевому каналі. Осьовий вихор. Розподіл швидкостей у міжлопатевому каналі. Зв'язок між циркуляціями по контурі профілю в абсолютному й відносному русі.	1-3,6
Тема 4. Загальні кінематичні характеристики решіток.				
7	Л	2	Рівняння зв'язку кінематичних параметрів потоку (циркуляцій) у нерухомих прямих і круглих решітках. Поняття коефіцієнта прозорості й кута безцир-	1,2,5

			куляційного обтікання.	
8	Л	2	Рівняння зв'язку циркуляцій і кутів потоку в прямій решітці, яка рухається і обертових кругових решіток. Поняття активного радіуса решіток.	1,2,5
	СР	8	Рівняння зв'язку циркуляцій і кутів потоку (на вході і виході) для решіток, що обертаються на осьосиметричній поверхні струму, що обтикається шаром змінної товщини.	1-5
9	Л	2	Розрахунок кінематичних характеристик решіток профілів. Визначення гідродинамічних параметрів решіток. Застосування спрощених моделей. Формули для визначення активного радіуса.	1,2,6-9
	СР	8	Розрахунок кінематичних параметрів потоку в характерних перетинах проточної частини лопатевих гідромашин.	1,2,6-9
10	Л	2	Визначення гідродинамічних параметрів елементарних решіток на основі розрахунку обтікання двовимірних решіток.	1,2,6-9
11	Л	2	Теорія взаємодії потоку з робочим колесом.	1,2,6-9
Тема 5. Основні теорії взаємодії потоку рідини з робочим колесом.				
12	Л	2	Постановка завдання по визначенню взаємодії потоку з робочим колесом. Застосування законів збереження для визначення інтегральних параметрів взаємодії потоку з робочим колесом.	1-5
	СР	6	Основне рівняння лопатевих гідромашин.	1-5
13	Л	2	Визначення гідравлічного моменту на робочому колесі щодо осі обертання. Формули гідравлічного моменту на робочому колесі гідротурбіни й насоса.	1-5
	СР	8	Гідравлічна потужність на робочому колесі. Загальний вираз для гідравлічної потужності на квазістаціонарних режимах.	1-5
14	Л	2	Баланс енергії потоку в насосному й турбінному робочому колесі. Поняття теоретичного напору.	1-5
15	ПЗ	4	Зв'язок теоретичного напору з гідравлічним моментом на робочому колесі.	1,2
16	Л	2	Гідравлічний ККД турбінного й насосного робочого колеса. ККД турбінного й насосного робочого колеса.	9
17	ПЗ	4	Зв'язок теоретичного напору з усередненими циркуляціями перед і за робочим колесом. Поняття гідравлічного ККД турбіни й насоса. Основне рівняння турбіни й лопатєвого насоса.	9
Тема 6. Опис потоку в проточній частині гідромашини за допомогою безрозмірних усереднених параметрів.				
18	Л	2	Інтегральні параметри потоку в характерних перетинах проточної частини (витрати, момент кількості руху, потужність).	1,2,7
	СР	8	Зв'язок між інтегральними параметрами в різних перетинах проточної частини. Зв'язок моментів кількості руху й потужності потоку в перетинах перед і за робочим колесом.	1,2,7
19	Л	2	Поняття про усереднені швидкості й кути в перетинах потоку. Усереднена меридіональна й окружна складові швидкості. Усереднені кути потоку в абсо-	9

			лютному і відносному русі.	
	СР	8	Зв'язок усереднених кутів в абсолютному й відносному русі в даному перетині потоку в абсолютному русі. Формула гідравлічного моменту на робочому колесі залежно від усереднених кутів потоку в перетинах перед і за робочим колесом.	1-9
20	Л	2	Безрозмірні параметри потоку в даному перетині. Безрозмірні коефіцієнти циркуляції моменту кількості руху і потужності потоку в даному перетині проточної частини.	1-9
	СР	8	Рівняння зв'язку безрозмірних коефіцієнтів циркуляції перед і за робочим колесом гідромашини.	1-9
21	Л	2	Розрахункове та дослідне визначення гідродинамічних параметрів робочого колеса.	1-9
Тема 7. Теоретичні характеристики лопатевих гідромашин.				
22	ПЗ	2	Основні параметри лопатевих гідромашин. Напір, витрата, потужність, кутова частота обертання, ККД.	1-5
23	ПЗ	4	Функціональні залежності між параметрами гідромашин.	1-5
	СР	8	Перехід від залежності між розмірними величинами до залежностей між безрозмірними комплексами. Застосування теорії розмінностей. Безрозмірні теоретичні характеристики гідротурбіни і насоса (моментна, потужна, напірна).	1-5
24	Л	2	Розрахунок безрозмірних теоретичних характеристик і гідротурбіни і насоса.	1-5
25	Л	2	Дослідне визначення безрозмірних теоретичних характеристик	1,2
	СР	6	. Порівняння розрахункових і дослідних даних.	1-5
Тема 8. Тривимірний потік у лопатевих системах гідромашин. Наближені моделі течії.				
26	Л	2	Загальні рівняння руху. Просторовий характер течії в лопатевих системах гідромашин. Рівняння руху нев'язкої рідини в формі Громеко-Лемба в ортогональній криволінійній системі координат.	9
27	ПЗ	2	Рівняння нерозривності. Наближене уявлення тривимірного течії в вигляді трьох двовимірних. Квазитривимірна модель течії. Основні двовимірні задачі.	9
28	Л	2	Усереднений рух рідини в гідромашині. Течія на поверхнях струму. Одновимірна теорія.	1,2,7
	СР	4	Прямі та зворотні задачі в теорії гідромашин.	1-5
Тема 9. Гідродинамічний розрахунок плоских прямих решіток нескінченно тонких профілів методом розподілених вихорів.				
29	Л	10	Метод вихрових шарів (розподіл вихорів) розрахунку прямих решіток профілів. Комплексний потенціал нескінченного ряду вихорів. Швидкості, що індуковані решітками вихорів і вихровими контурами. Види гідравлічних втрат в лопатевих гідромашинах.	9
	СР	8	Швидкість, індукована нескінченим рядом вихрових контурів. Профілювання прямої решітки профілів методом розподілених вихорів (метод Лесохіна). Постановка задачі. Вихідні дані. Втрати енергії в гідромашинах.	1-5
30	Л	8	Поняття про баланс енергії. Сили, що діють на профіль у прямій решітці. Опір профілю та решітки про-	1-9

		філів. Профільні втрати в двовимірному неплоскому потоці. Індуктивні втрати.
Разом (годин)	180	

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	20
2	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	40
3	Підготовка до практичних (лабораторних) занять	10
4	Виконання індивідуальної роботи (Р)	30
5	Інші види самостійної роботи	-
	Разом	100

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

розрахункова робота
(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Розрахунок прямої плоскої решітки профілів	16

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації і здійснення навчання:

1. *Лекція.* У лекції використовуються різні прийоми усного викладу інформації: підтримка уваги протягом тривалого часу, активізація мислення слухачів; прийоми, що забезпечують логічне запам'ятовування: переконання, аргументація, докази, класифікація, систематизація, узагальнення та ін.

2. *Метод обговорення навчального матеріалу та дискусії* застосовується на лекційних та практичних заняттях. Обговорення дозволяє значно поглибити і систематизувати знання, розуміння тієї чи іншої проблеми, перевірити підставу висновків, до яких прийшли студенти в ході вивчення конкретної теми.

Метод обговорення розвиває у студентів уміння відстоювати свої погляди і переконання.

Дискусія допомагає виявити, логічно і критично осмислити різні крапки зору, наукові концепції і підходи до розглянутих питань. Організація і підтримка

дискусії досягається за допомогою використання наступних прийомів: постановка питань, (основних, додаткових, що наводять і ін.), обговорення відповідей і думок студентів, коригування відповідей і формулювання висновків.

3. Наочні і практичні методи навчання. Серед наочних методів навчання використовується ілюстрація і показ.

Ілюстрація - показ студентам плакатів, карт, графіків, замальовок на дошці.

4. Експерсії на виробничі об'єкти. Студенти під час експерсій вивчають конструкцію, порядок монтажу та експлуатації обладнання.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Поточний контроль: опитування, виступи на практичних заняттях, тести, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт.
2. Семестровий контроль: проводиться у формі екзамену з оцінкою відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

Контрольні роботи	Практичні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання	Тощо	Іспит	Сума
20	25	-	25	...		30	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів про-

тягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання;
				- невміння аналізувати викладений матеріал і викону-

				вати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень ; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розширений план лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, завдання до комплексної контрольної роботи розміщені на сайті кафедри: <http://www.kpi.kharkiv.edu/gdm>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Сокол Є., Черкашенко М., Потетенко О., Дранковський В., Гасюк О., Гриб О. Гідроенергетика. Том 1. Гідрогазодинаміка. Харків: НТУ «ХП», 2020. 274 с.
2	Сокол Є., Черкашенко М., Потетенко О., Дранковський В., Гасюк О., Гриб О. Гідроенергетика. Том 2. Гідравлічні машини. Харків: НТУ «ХП», 2020. 534 с.
3	Сучасні гідродинамічні методи розрахунку лопатевих систем і САПР гідромашин: Навч. посібник / В.В. Барліт. Київ : НМК ВО, 1992.
4	Срібнюк С.М. Гідравлічні та аеродинамічні машини. Основи теорії і застосування: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.- 328 с.
5	Герасимов Г.Г. Гідравлічні та аеродинамічні машини: Підручник. - Рівне: НУВГП, 2008.- 241 с. ISBN 978-966-327-090-6.
6	Кулінченко В. Р. Гідравліка, гідравлічні машини і гідропривод : підручник. Київ : Центр навчальної літератури. 2006. 616 с.
7	Viktor Gelpke. Hydraulic Turbines - Their Design and Installation.: Research Press, 2010. 298 p. ISBN: 1445579731.

Допоміжна література

8	Мандрус В.І. Гідравлічні та аеродинамічні машини (насоси, вентилятори, газодувки, компресори): Підручник. - Львів: „Магнолія плюс”, видавець В.М.Піча, 2005.- 340 с.
---	--

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://www.kpi.kharkiv.edu/gdm/>

<http://library.kpi.kharkov.ua>

<http://library.nung.edu.ua/>